

**90 ÉVE SZÜLETETT
BALÁZS OSZKÁR ÜTŐHANGASZERES MŰVÉSZTANÁR,
TANKÖNYVÍRÓ
(1936–2018)**

Balázs Oszkár imádott hangszer-családjával, otthonában (Obuda.hu)

Balázs Oszkár zenepedagógus, zeneszerző, hangszerkészítő, az alapfokú ütőhangszeres oktatás meghatározó alakja. Munkája elismeréseként 2016-ban Óbuda Kultúrájáért Díjat vehetett át, 2017-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetésben részesült.

Balázs Oszkár zenepedagógusként diákok százaival ismertette és szeretettette meg az ütőhangszereket a Mókus utcai zeneiskolában. Számos felnőtt és gyermek együttes alakulását segítette. Egykori tanítványai közül nagyon sokan elismert, neves muzsikussá váltak. Felnőtt tanítványaiból alapította meg a Budapesti Ütőegyüttest, amelynek művészeti vezetője volt, és amelynek nyomdokain később a világhírű Amadinda, majd a Talamba Ütőegyüttes is megalakult. Az 1970-es években megszervezte az Országos Zenepedagógiai Szakosztály ütőtagozatát és 1989 óta saját hangszerkészítő műhelyéből látta el professzionális ütőhangszerekkel a zeneiskolákat.

Tanítványa volt többek között Héja Domonkos, a Magyar Állami Operaház korábbi főzeneigazgatója és a világhírű, Kossuth- és Bartók–Pásztory-díjas Amadinda együttesből Bojtos Károly és Rácz Zoltán.

VÁLOGATÁS A BALÁZS OSZKÁRRÓL MEGJELENT ÍRÁSOKBÓL, FELVÉTELEKBŐL

papageno.hu/intermezzo/2018/08/elhunyt-balazs-oszkar-az-utohangszeres-oktatas-meghatározó-alakja/

[magyarhirlap.hu/cikk/126155/Elhunyt Balazs Oszkar pedagogus zeneszerzo es hangszerkeszito](http://magyarhirlap.hu/cikk/126155/Elhunyt_Balazs_Oszkar_pedagogus_zeneszerzo_es_hangszerkeszito)

www.xilo-ton.hu/bemutakozas.html

[obuda.hu/hirek/a-zeneszerző-akinek-szep-a-lelkeben-az-ének/](http://obuda.hu/hirek/a-zeneszerzo-akinek-szep-a-lelkeben-az-ének/)

[A zeneszerző, „akinek szép a lelkében az ének” | Obuda.hu \(3:09\)](#)

[Balázs Oszkár szerzői estje - 1. rész - YouTube \(21:16\)](#)

[Balázs Oszkár-Igric Sándor: Ritmus - dallam - prozódia. A Szózat tanítása kottából az énekórákon \(pdf\)](#)
(Parlando 2018/4.)

BALÁZS OSZKÁR–KÓSA GÁBOR–ZEMPLÉNI LÁSZLÓ CSENGŐ-BONGÓ¹

Dallamjátszó ütőhangszerek iskolája Mindenki számára, aki már tanított ütőhangszereket, jól ismertek a viszontagságok, melyek a dallamjátszó ütőhangszerek kezdő fokon való tanításával járnak. Hangjegyfüzet, a hanglapok kettős sorának sematikus rajza, a vaskos órákká duzzadó percek, amelyeket kottázással töltünk és amelyek természetesen a hangzó zenélésből hiányoznak, kölcsönként hegedű- és furulyaiskolák kis darabjai és sóhajok: mikor lesz már nekünk is ...?

Örömmel jeleníthetem mindenkinek, akit illet: megszületett „Csengő-bongó” címmel a dallamjátszó ütőhangszerek iskolája, az előképző osztály számára. Hosszú volt bizony a várandós időszak, de megérte, mert kiválóan életképes, izmos, szép újszülött látott napvilágot. A szerzőik, Balázs Oszkár, Kosa Gábor és Zempléni László mindhárman hangszerük kiváló művelői és zeneszerzői is, különbség köztük csak a sorrendben van. Kosa előbb tanult zeneszerzést, Balázs és Zempléni útja viszont, akik egyébként hosszú évek óta kiemelkedően sikeres pedagógusok is, a hangszer mellől vezetett a komponáláshoz. Arcképükhöz hozzátartozik még a korunk szelleme iránti nyitottság, az alapos tájékozottság zenén kívüli területeken is, egészen a számítástechnikáig, a halmazelméletiig, a belőlük fakadó logikáig és annak ismeretéig, hogy mindez hogyan jut érvényre a

¹ Parlando 1988/5.

mai kisiskolások általános iskolai tananyagában. Azért kell ezt külön hangsúlyozni, mert az új kottát végig lapozva ez ragadja meg az embert elsősorban: az anyag hibátlanul következetes logikája és az a sokfelé ágazó gondolati hálózat, mely egy kisgyermek gondolkodásmódjának, világképének szinte minden pontját célba veszi, biztosítva ezzel az új ismeretek biztos rögzülését.

Gyermeknyelven beszél ez az iskola, de nem gügyög.

A cím utáni első skót oldal mindössze ennyit tartalmaz: „Mi ad hangot?” – mellette egy mackót és kismadarat ábrázoló kedves rajz – majd: „Mi is tudunk énekelni, muzsikálni” –, nem riadva vissza a viszonylag hatalmas, üresen maradt fehér felülettől. Ez ugyanis kíváncsiságot ébreszt, kedvet arra, hogy mi is rajzoljunk oda valamit; egyetlen útbaigazító szó nélkül sugalmazza azt, hogy a tanuló aktív résztvevővé, alkotótársává váljon. Ezután megismerjük a vonalrendszert, a G-kulcsot, elsőként a g és e hangokat, helyüket a hangszeren és a vonalrendszeren, „felslépés” néven a kis szekund hangköz fogalmát, majd a 7. oldalon „g-vel és e-vel már muzsikálhatunk is! Játsszuk el a Zsipp-zsuppot!” és nyomban utána ráirányítja a figyelmet a dallamok transzponálhatóságának jelenségére is.

Új és új hangok következnek ezután, az egyre bővülő hangkészletet kihasználó új és új dalok, a 9. oldalon már kétszólamú darabot találunk, dallam és kíséret a két sor neve; megismerkedünk a pótvonallal, az oktáv és a törzshangsor fogalmával, az egyes oktávok nevével, azután a módosítójelekkel, akromatikus hangsor fogalmával, a feloldójellel és az enharmónia jelenségével, közben pedig kedves, könnyű, de igényes darabok sokaságával, melyek mind ismertek lehetnek a kisgyermek számára, de a ráismerés örömén túl az újszerű hangzás, a színezés, gazdagítás örömét is adják. Az utolsó előtti oldalon már az arckordikus kíséretre, valamint az imitációs szerkesztésmódra is találunk példát.

Hatalmas elméleti anyag, de véleményem szerint nagyon jó, hogy ezt a gyakorlati zenélés első lépéseivel együtt adagoljuk a gyerekeknek és nem előtte, sem pedig utána. A szellemi erőfeszítést igénylő elmélet így, a játékos zenélés örömeivel együtt nem tűnik tehernek, ami pedig mégis absztrakció, tehát tisztán agymunka benne, annak elsajátítását írásban végezhető kis gyakorlatokkal, fejtörőkkel segíti a kotta. Az általános iskolai tantárgyak munkafüzeteire emlékeztet a módszer, de jobb amazok legtöbbjénél, mert nem lépi túl sem az ismerttől az ismeretlen felé vezető gondolati lépések logikai sorát, sem a kisgyermek szellemi szintjét.

Módszertani szempontból tehát telitalálat ez a kotta. Zenei anyaga hűségesen szolgálja a metodikát, de önmagában is nagyon szép és igényes. A három szerzőn kívül Sály László és Borsody László írta a darabokat.

Nagy nyomatékkal szeretném hangsúlyozni azt a vizuális élményt, amit a füzet nyújt. Ez Reich Károly érdeme, akinek már tekintélyes neve is emeli az iskola rangját, de ennél sokkal fontosabb, hogy az illusztrációk bárhol is ütik fel a kottát, vonzzák a szemet, mosolyt fakasztanak vagy éppen elgondolkoztatnak, a rajzok nagyságarányai a mondanivaló fontosságát támasztják alá. A szöveg, kotta és rajz elhelyezése, színezése, tipográfiája levegős, megnyugtató – azt a rendet szuggerálja, amely nem béklyóba köti, hanem éppenséggel felszabadítja a megismerő és alkotógondolatot.

Egy ilyen mértékben tudatosan megszerkesztett kotta esetében nyilván nem feledékenységből, hanem szándékkal maradt fel az, ami hiányzik belőle. Egyetlen ilyen dolgot tudok említeni: a szolmizációs szótagokat, amelyek közül egyetlenegy sem fordul elő. Az elénk tárt elméleti anyag, mely nemcsak ütő-, hanem bármely hangszer tanulásának első lépéseit egészíti ki és támasztja alá, minden gond nélkül tudja nélkülözni a szolmizációt. Tudva azonban, hogy a zeneiskolai szolfézsoktatás alapvetően a szolmizációra alapul, továbbá, hogy a hangszer- és szolfézsoktatás összefüggéseit a növendékekkel megértetni nem mindig problémamentes, talán jó lett volna ebben a kottában is legalább utalni rá. Annál is inkább, mert a szerzők világosan hitet tesznek a kodályi elvek iránti elkötelezettségükről, amikor művük mottójául Kodály-idézetet választottak: „A gyermek első hangszere a facimbalom lehet. Rajta készen kapja a hangot, némi kezűgyességgel hibátlanul tudja játszani első dallamait s megjegyzi, hogy a hosszabb lécs mélyebb hangot ad.”

Az idézet Kodály Zoltánnak Vass Lajos furulyaiskolájához írt előszavából való, 1947-ből. Már előbb, az „Ötfokú zenéivel kapcsolatban is említi a „facimbalom”-nak nevezett xilofont, mint a zenei írás-olvasás óvodás korban történő alapképzésének alkalmas eszközét, melynek azonban „tömeges gyártására nem akadt vállalkozó” a háború miatt. Ma is időszerű lenne meggondolni, hogy a „Csengő-bongó” ne csak ütő tanszakra jelentkező gyerekek hangszeres előképzőjének anyaga legyen, hiszen remekül használható lenne a többi hangszeres tanszakot megalapozó zenei előképző osztályokban is. (Gondoljunk például a zongora-billentyűzet és a dallamjátészó ütőhangszerek felépítésének azonosságára.)

Reméljük, az új kotta címlapján szereplő ELŐKÉPZŐ szó arra utal, hogy készül a folytatás, a magasabb osztályok számára is. Várjuk!

Fenyő Gábor

BALÁZS OSZKÁR MUNKÁI AZ EDITIO MUSICA BUDAPEST GONDOZÁSÁBAN

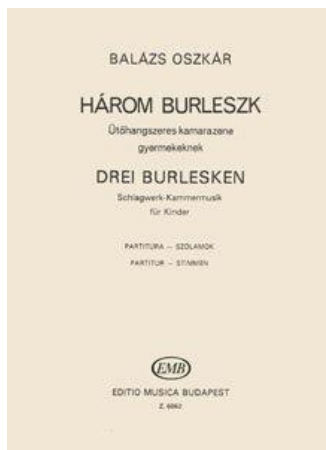

Balázs Oszkár – Kósa Gábor – Zempléni László: Csengő-bongó

Dallamjátászó ütőhangszerek iskolája - Előképző

„A gyermek első hangszere a facimbalom lehet. Rajta készen kapja a hangot, némi kezűgyességgel hibátlanul tudja játszani első dallamait s megjegyzi, hogy a hosszabb léc mélyebb hangot ad.”

Kodály Zoltán

Balázs Oszkár: Három burleszk

Ütőhangszeres kamarazene gyermekeknek

Balázs Oszkár: Nyolc trió

ütőhangszerekre (Üstdobokra, bongókra és kisdobra)

Balázs Oszkár: Technikai gyakorlatok három dobra

Balázs Oszkár: Technikai gyakorlatok 2

ütőhangszerekre - Hangsúly-játék kisdobon

Balázs Oszkár: Technikai gyakorlatok 3

pergetés a kisdobon

Ritmusgyakorlatok kezdőknek

(Kisdobiskola)

Szerző: Balázs Oszkár – Zempléni László

Balázs Oszkár és Zempléni László mindketten meghatározó alakjai a magyarországi ütőhangszeres oktatásnak. Közös megalkotott ritmusiskolájuk számos gyakorlatot tartalmaz a kezdő ütősöknek, emellett módszertani útmutatásokat is közölnek a tanulás és gyakorlás segítésére...